

De korte historie van de Pinkstergemeente Filadelfia te Deventer

Ter gelegenheid van het vijftig jarig jubileum (1960-2010) door Carl Koch

Een vliegende start

In het zuidwesten van de Verenigde Staten ontbrandt in 1906 het pinkstervuur onder leiding van William J. Seymour, een zoon van een slaaf. Het is opmerkelijk dat deze opwekkingsbeweging binnen een jaar vele landen over de hele wereld bereikte, ondanks de beperkte mogelijkheden van zowel internationale telefonie als vliegverkeer (die beide nog in de kinderschoenen stonden). De vervulling met de Heilige Geest blijkt voor velen het antwoord op de

ontbrekende missionaire kracht om een verloren wereld te bereiken. Vanuit Noorwegen wordt dit goede nieuws en de bijbehorende kracht als een lopend vuurtje doorgegeven aan vele landen binnen het nog onverdeelde Europa. Zo ook in Zweden en in 1907 ook in Nederland. In Nederland breidt de beweging uit, hoofdzakelijk in het westen van Nederland, onder leiding van Gerrit Polman, van het Leger des Heils. Twintig jaar later telt de beweging ongeveer 2000

actieve gelovigen. Aanvankelijk was het de bedoeling om deze zegen door te geven aan bestaande kerken en een beweging te blijven. Omdat in die tijd vrijwel alle kerken afkerig zijn om de pinksterboodschap in hun kerken toe te laten, zijn er toch, tegen de aanvankelijke bedoeling in, pinksterkerken opgericht. Pinksterzendingen gaan ondertussen uit over de hele wereld, vanuit Nederland bijv. naar China en Indonesië.

Van kerk weer naar beweging. De aanvankelijke verkettering van de pinksterboodschap is bijna een eeuw later langzaam omgeslagen in een voorzichtige omarming van deze boodschap door vele protestantse kerken. Bijna iedere kerk gebruikt wel eens de Opwekkingsbundel. Nadat het tweede Vaticaans Concilie in 1965 de gaven van de Geest binnen de Rooms Katholieke kerk "goedkeurde", viel de H. Geest twee jaar later op vergelijkbare wijze ook hier, weliswaar 61 jaar later dan in de protestantse kerken. Een duidelijk verschil is echter dat de hieruit ontstane katholieke charismatische vernieuwing een integraal deel uitmaakt van de RK. Kerk. Een kanttekening daarbij is dat in Europa de meeste katholieken daarin niet actief zijn.

Zweden

In Zweden groeit de pinksterbeweging sterk onder leiding van de Lewi Pethrus, van oorsprong baptist. Binnen nauwelijks 15 jaar zijn er ca. 500 gemeenten met zendingen over de hele wereld. De Zweedse pinkstergemeenten, vooral die in Stockholm, zijn ook succesvol in de grootschalige opvang van drankverslaafden. Alcoholisme was in die tijd een diepge wortelde volksziekte. De Zweedse pinksterbeweging verbood in eigen gelederen het gebruik van alcohol, zeker in gezelschap, om voormalig verslaafden niet in verleiding te brengen.

De negentigjarige Lewi Petrus spreekt een menigte toe (1974)

Lewi Pethrus over zijn rol binnen de gistende opwekking: "Als boeren water naar de koeien op het land brengen nemen ze een ton. Die ton zetten ze op een wagen. Als het hobbelig wordt begint het water hevig te klotsen. Dan leggen ze een plank in het water, zodat het er niet over heen komt. Ik ben die plank."

Impulsen na de tweede wereldoorlog

Na de tweede wereldoorlog komen van verschillende kanten nieuwe impulsen. Vanuit Indonesië komen na de soevereiniteitsoverdracht eind 1949 veel Pinksterchristenen naar Nederland; je zou het kunnen omschrijven als boemerangeffect van eerdere zending vanuit Nederland. Vanuit Zweden worden in de vijftiger jaren meerdere zendingsechtparen gestuurd die na goed overleg met de toen-

malige leiders binnen de Nederlandse pinksterbeweging neerstrijken in het nog pinksterarme noord- en zuidoosten van Nederland en het Noordelijke deel van Vlaanderen. Stig en Tonnie Sagstrom hebben aanvankelijk in een droom een roeping verstaan voor Azië, dit blijkt niet mogelijk. In 1954 komt het gezin Sagström daarentegen in Arnhem wonen en reist samen met Wendel Malmström door Oost Nederland om

overal losse gebedsgroepjes van veelal Indische (...) achtergrond bij elkaar te harken en uit te laten groeien. Onder ruime media-aandacht kwam in 1958 de evangelist T.L. Osborn naar Nederland met massale bijeenkomsten met o.m. gebed voor zieken. Hieruit volgde een opwekking in Nederland, en vele nieuwe gemeenten werden opgericht.

Diverse Pinkster-smaken: In de loop van de vijftiger jaren staan diverse leiders op binnen de Pinksterbeweging die ieder hun eigen richting van het Pinkstergeloof vorm geven. Filadelfia uit Deventer heeft tot op de dag van vandaag aansluiting gezocht bij wat wereldwijd de grootste pinksterrichting vertegenwoordigt: de "Assemblies of God", in Nederland nu vertegenwoordigd door de VPE. Vanwege zijn brede contacten in Nederland is Stig Sagström zelfs als enige niet-Nederlander voorzitter geweest van de voorloper van de VPE: de broederschap van Pinkstergemeenten van 1962 tot 1967.

Start in Deventer

In een poging om in Deventer een eerste Pinkstergemeente te stichten, belde Stig Sagstrom (1921-1993) aan de deur bij de Deventer familie Croiset van Uchelen (later een van de eerste oudsten, Oom Ot en tante Dee) die op dat moment samen met de familie Zijlstra en enkele anderen aan het bidden waren. In het jaar van Osborn kwam in Deventer o.l.v. Stig Sagström de eerste tentkampanje tot stand op de Nieuwe Markt. Na in Arnhem en Nijmegen een gemeente te hebben gesticht, wordt in mei 1960 officieel het kerkgenootschap "Pinkstergemeente Filadelfia te Deventer" opgericht. Filadelfia is de naam van een van de zeven gemeenten in het boek Openbaringen en in Zweden een veel gebruikte naam voor Pinkstergemeenten. Enkele jaren later wordt vanuit Deventer de nog steeds bestaande

Filadelfia gemeente in Apeldoorn gesticht, die na enige tijd zelfstandig verder ging. In de zestiger jaren worden rond "lectuurwerk", zoals het toen heette, de nodige redactionele initiatieven ontplooid met een bescheiden uitgeverij. De meest bekende voorbeelden zijn het landelijk verspreide kinderblad "de Goede Herder" en het bekende landelijke verspreide magazine voor de jeugd: "Jong en Vrij". Deze beide veelgelezen bladen worden

later onafhankelijk van elkaar beheerd door stichtingen elders in het land. In de begin jaren werden diverse kerkzalen en algemene zalen gehuurd, totdat in de Walstraat een kleine zaal werd gekocht. Enkele jaren later bleek dit een gewild object voor de uitbreidende Rabobank en zo werd Filadelfia met een flinke zak geld weggekocht en kon zij het veel grotere gebouw kopen aan de Schurenstraat.

Broeders en Zusters. Tot en met de zeventiger jaren heette iedereen broeder en zuster, het achtervoegsel was een voor- of achternaam. Deze betiteling onder elkaar werd vaak ook voortgezet bij "outsiders", zo blijkt uit het volgende waargebeurde verhaal. Een keer omringde Br. Sagström (overigens ook wel Oom Stig genoemd) zich met een klein legertje broeders naar de Opel dealer Boeve aan de Hoge Hondstraat. De verkoper van de gezamenlijk te keuren auto vond al dat "gebroeder" tussen de koper en zijn "adviseurs" toch wat sektarisch, zo bleek later.

Bloeiperiode

Begin zeventiger jaren is er een nieuwe opwekking, nu vanuit de hippiebeweging, de "Jesus Movement" geheten. Stig Sagström organiseert jaren achtereenvolgende tentkampen in het centrum van Deventer met behulp van die beweging en de gemeente breidt zich verder uit. Vanuit het Deventer Filadelfia werden jarenlang vele weekmarkten bezocht om Bijbels en evangelische boeken te verkopen en natuurlijk om contacten te krijgen van waaruit weer plaatselijke groepen werden gevormd die vanuit Deventer werden geleid. Vriezenveen, Nunspeet, Lelystad, Zwolle, Nijverdal, Epe, Rijssen, Zutphen, Holten en Raalte zijn daar voorbeelden van. Naast Stig Sagström was een heel team ontstaan waaronder 3 full time evangelisten. Het gezin Sagström sr. werd van het begin tot het eind geheel ondersteund door de Pingstkyrkan Filadelfiaförsamlinge Lycksele gelegen in Lapland, ca 1200 km boven Stockholm. Ook het gezin van Tomas Sagstrom wordt door Zweden onderhouden. De twee evangelisten, Roy Pietersz, nu zendeling in Oostenrijk, en Danny Hempel onderhoudt Filadelfia Deventer zelf. Mede ondersteund door Zweden wordt midden zeventiger jaren in de Kleine Overstraat een evangelische boekhandel geopend. In het pand eraanast wordt vier jaar later een koffiebar bemand door leden van de toenmalige jeugdgroep. Het openen van een Koffiebar werd in die dagen

landelijk als een probaat middel gezien om naar buiten toe te treden.

Geregeld werden we vergast op enthousiaste sprekers en leraren uit Zweden, omgekeerd waren er elk jaar personen en groepen die naar Zweden togen. De samenkomsten op zondag waren in de regel uitbundig, na enkele liederen uit glorieklokken of Johannes de Heer en soms een getuigenis kwam de preek

een 40-50 personen. Men ging letterlijk op de knieën nadat een bonte stoet van kussentjes werd uitgedeeld. Bijna wekelijks waren er in de binnenstad "openlucht samenkomsten", er werden opwekkingsliederen (bundel met nrs. 1 – 51) gezongen afgewisseld met getuigenissen. Naar popconcerten zoals Pinkpop en op Hemelvaart te Lochem werden vanuit vele jeugdgroepen evangelisatie teams gestuurd.

van ca een klein uur, waarna afhankelijk van de boodschap "de Geest viel", zeker als er een Zweedse preek was. Sommigen vonden het luidruchtig, maar levendig was het, en de Geest werkte vaak krachtig en voegde druppelsgewijs zielen toe aan de gemeente. Eind zeventiger jaren bezochten omtrent 150 personen de zondagsdiensten. De bidstonden, aanvankelijk op dinsdagavond, werden bezocht door

Er waren een tweetal afscheidingen: in de zestiger jaren scheidde zich een groep af die naar de al bestaande gemeente de Bazuin overging waarmee later, vanaf de zeventiger jaren, een positieve samenwerking is geweest. In 1979 scheidde de Raalter groep zich af, welke een paar jaar later uiteen viel.

Naar de Oase

Al enige tijd was de Schurenstraat tjkvol en werd gezocht naar een andere kerkzaal, deze werd gevonden in het gebouw "de Oase" dat in 1984 van de Hervormde gemeente werd gekocht. Binnen enkele weken was de Oase qua zitplaatsen (ruim 225) vol, waarbij moet worden gerekend dat er destijds een grotere stoeldichtheid was dan nu. Langzamerhand werd het tijdperk Sagström afgesloten; daarmee verminderte ook de Zweedse invloed op de gemeente. Tomas Sagström

wordt in 1982 voorganger, waarna het roer in 1987 wordt overgegeven aan Leo den Hertog, evangelist in hart en nieren. De boekwinkel wordt om financiële redenen gesloten en ook de koffiebar sluit. Het bestuur werd echter steeds meer een zwak punt binnen de Filadelfia gemeente en dat culmineerde in de crisis van 1995 waarbij hulp werd ontvangen van een door de Broederschap van Pinkstergemeenten aangewezen interim bestuurder. Helaas leidde dit tot een nieuwe, laatste splitsing rond de afgezette

Leo en Ria den Hertog

voorganger. Hieruit zijn uiteindelijk twee nieuwe gemeenten in Deventer ontstaan: Pinkstergemeente de Banier geleid door Ronald en Joke Tan en Evangeliegemeente de Fontein.

Recente Jaren

Het theater "the real story of Christmas" incl. levende have bij de uitgang van het Charles Dickens festival in Deventer dat jaarlijks ca 150.000 bezoekers trekt.

De Deventer Filadelfia gemeente was hierdoor enige jaren "van de leg". Het herstel vond plaats onder leiding van het echtpaar Ronnie en Claire van Norel, later door een team van oudsten vanaf 2000. Zo werd onder meer de relatie hersteld met het in 1995 vertrokken voorgangersechtpaar Den Hertog. Ondertussen had zich ondanks alle verwikkelingen vanaf rond 1990 een zeer actieve en grote jeugdgroep ontwikkeld mede o.l.v. Giovanni Veldhuis. Vanaf midden negentiger jaren is de gemeente actief binnen het jeugdcentrum the Base aan de Brink in Deventer, eigendom van de Christelijk Gereformeerde Kerk. Van hieruit worden onder leiding van onder meer

Henri en Joke ten Napel vele activiteiten ontwikkeld in soepele en hartelijke samenwerking met diverse andere kerken en de stichting Agape. Enkele voorbeelden zijn de Megaspektakels, waarbij op een groot deel van de Brink sportactiviteiten met een evangelisch randje worden georganiseerd, de bijdragen aan het Charles Dickens Festijn (zie foto linksboven) en de Dolorosa uitvoeringen met Pasen (foto rechtsboven). Het artistieke brein achter deze theaterstukken is Carla Veldhuis. Door het jaar heen zijn er in the Base diverse cursussen en activiteiten voor tieners en studenten. In 2005 werden Rob en Desirée van Os voorgaand oudsten en kwam de kerk

Dolorosa standbeelden nodigen het winkelend publiek uit voor het Wandeltheater Dolorosa dat sinds 2008 jaarlijks wordt uitgevoerd in en rond de historische Bergkerk te Deventer. De zeventig vrijwilligers die betrokken zijn vanuit diverse kerken ontvangen jaarlijks circa 1500 toeschouwers.

bestuurlijk in rustiger vaarwater terecht. Op een gemiddelde zondag bezoeken ongeveer 160 personen de kerk in de Rivierenwijk. In deze "prachtwijk" van Deventer wil de gemeente op weg naar een nieuwe bloeiperiode.

Rob van Os

Pinkstergemeente Filadelfia
Grevelingenstraat 1
7417 TA, DEVENTER NL

www.filadelfiagemeente.org

Contact over dit artikel:

Carl Koch

kochbodem@eurolab.nl

00 31 570 655643

Bronnen:

Enquist, Per Olov, "Lewi's Journey", Norstedts Forlag, Stockholm 2001; "Lewi's Journey" (transl. by Tiina Nunnally, 2005; "de reis van de voorganger", Ambo / Anthos uitgevers, A'dam 2003.
Laan, C. en P.N., "Pinksteren in Beweging", Uitg. J.H. Kok, Kampen 1982.
Laan, Cees en Paul van der, "Toen de kracht Gods op mij viel", Uitgeverij Kok, Kampen 2007.
Liardon, Roberts "The Azusa Street revival, when the fire fell", Destiny Image Publishers, Inc.; Schippensburg, PA, USA 2006. Ned. uitg. "Als het vuur ontbrandt, Opwekking in Azusa Street. Herstel", Beverwijk 2007.
Constituties & Decreten v/h 2^e Vaticaans oecumenisch concilie, o.m. in concilietekst 3, blokken 4,7,12.